

Kunnskapsdepartementet

Deres referanse:

Vår referanse:
12/206-10

Vår dato:
30.11.2012

Høringssvar: Forskrifter om rammeplaner for lærerutdanning trinn 8-13

Nasjonalt råd for lærerutdanning viser til ovennevnte høring. Vi takker for å ha blitt involvert i alle ledd av prosessen, og for muligheten til å gi innspill i høringen. Rådet har hatt representasjon i alle rammeplanutvalgene og styringsgruppen, og har satt pris på det vi har opplevd som en reell dialog med utvalgene og med Kunnskapsdepartementet.

Saken om lærerutdanning rettet mot trinn 8-13 har stått høyt på dagsorden for Nasjonalt råd for lærerutdanning, og ble senest behandlet i rådsmøtet 18. og 19. oktober. 17. oktober ble det også arrangert et diskusjonsseminar for å løfte frem synspunkter fra institusjonene og de problemstillingene som institusjonene ser.

Høringsuttalelsen fra NRLU er hovedsakelig formulert med basis i diskusjonen i rådsmøter og seminar. Etter vedtak i rådet ble utkast til høringssvar sendt på en kommentarrunde blant rådets medlemmer før arbeidsutvalget behandlet dokumentet inngående i møte 23.11.

NRLU har som grunnprinsipp at all lærerutdanning på sikt skal opp på masternivå. Vi mener at prinsippene om integrering, forskningsbasering og profesjonsretting av all lærerutdanning er gode. Vi forutser imidlertid også mulige spenninger som oppstår når disse kravene rettes til fag som inngår i lærerutdanning, men som hittil har vært i en disiplintradisjon, i den forstand at de ikke har vært underlagt prinsipper om profesjonsretting og integrering. Dette er utfordringer som NRLU forutser og ønsker å arbeide videre med i forbindelse med implementering av utdanningene.

I uttalelsen ser NRLU spesielt på dilemmaer som oppstår i spenningsfeltet mellom målsetning om økt kvalitet i utdanning, og de utfordringene foreslåtte tiltak medfører for institusjonene. Ved høyere opptakskrav til for eksempel PPU og PPUY, ser NRLU behov for midlertidige kvalifiseringstiltak i en overgangsperiode, for å sikre en nødvendig rekruttering. I tillegg er det viktig at pågående rekrutteringssatsinger må videreføres, med spesiell oppmerksomhet mot ovennevnte utfordringer.

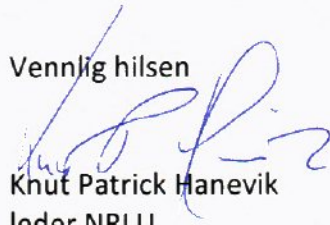
Uttalelsen tar for seg profesjonsfaget som integrerende element i utdanningen, og omfang, innhold og kvalitet i praksis. Vi ser videre at de ulike høringssvarene bærer preg av å være utviklet uavhengig av hverandre, slik at kvaliteter som bør kjennetegne lærere på alle nivåer, er ivaretatt i varierende grad i forskriftsutkastene. Dette gjelder eksempelvis forskning, vitenskapelig arbeid og kunstnerisk utviklingsarbeid, ledelse, faglighet, entreprenørskap og innovasjon og dannelse.

I tillegg til å se på disse generelle aspektene, foretar vi en inngående behandling av rammeplanutkastene for de fem enkeltutdanningene.

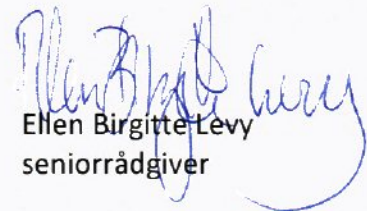
Vi imøteser nye forskrifter for lærerutdanning rettet mot trinn 8-13 og forutsetter at endringene vil innebære den tilsiktede kvalitetsheving uten at det oppstår en utilsiktet konkurranse om studenter og ressurser til lærerutdanning rettet mot ungdomstrinnet.

Ta gjerne kontakt hvis noe er uklart. Vi viser ellers til høringsuttalelser fra våre medlemsinstitusjoner og fra NSO. Lykke til med det videre arbeidet!

Vennlig hilsen

Knud Patrick Hanevik
leder NRLU

Ellen Birgitte Levy
seniorrådgiver

Høring om forskrift om rammeplaner for lærerutdanning trinn 8-13 - høringsuttalelse fra Nasjonalt råd for lærerutdanning

Vi viser til ovennevnte høring. Saken om lærerutdanning rettet mot trinn 8-13 har stått høyt på dagsorden for Nasjonalt råd for lærerutdanning, og ble senest behandlet i rådsmøtet 18. og 19. oktober. 17. oktober ble det også arrangert et diskusjonsseminar for å løfte frem synspunkter fra institusjonene og de problemstillingene som institusjonene ser. Høringsuttalelsen er i hovedsak basert på diskusjonene i disse møtene. Den har også vært på høring blant NRLUs medlemsinstitusjoner. Vi viser også til høringsuttalelser fra medlemsinstitusjonene og fra Norsk studentorganisasjon.

Vi imøteser nye forskrifter for lærerutdanning rettet mot trinn 8-13 og forutsetter at endringene vil innebære den tilsiktede kvalitetsheving uten at det oppstår en utilsiktet konkurranse om studenter og ressurser til lærerutdanning rettet mot ungdomstrinnet. NRLU har som grunnprinsipp at all lærerutdanning på sikt skal opp på masternivå. Vi mener at prinsippene om integrering, forskningsbasering og profesjonsretting av all lærerutdanning er gode. Vi forutser imidlertid også mulige spenninger som oppstår når disse kravene rettes til fag som inngår i lærerutdanning, men som hittil har vært i en disiplintradisjon, i den forstand at de ikke har vært underlagt prinsipper om profesjonsretting og integrering. Dette er utfordringer som NRLU forutser og ønsker å arbeide videre med i forbindelse med implementering av utdanningene.

Generelt

Opptak

De foreslåtte endringene utfordrer institusjonene i UH-sektoren ulikt. Tiltak som gjelder høyere opptakskrav vil kunne gi store utslag i rekrutteringen for alle institusjoner, men det er grunn til å tro at institusjoner i distriktene vil være mer utsatt enn institusjoner i byene. Det kan derfor være ulike interesser innad i NRLU knyttet til dette. Det er også fagområder der det er ønskelig med unntaksordninger. Vi mener likevel at lærerutdanningene på sikt vil være tjent med høye inntakskrav. Det er nødvendig med høyere kunnskaps- og ferdighetsnivå hos de studentene som tas inn i utdanningene. Økt status for utdanningene, som følge av at det er vanskelig å komme inn, kan ha en gunstig effekt for rekruttering av gode søkere-.

Når det innføres høyere opptakskrav, er det viktig med gode overgangsordninger og at disse følges med midlertidige kvalifiseringstiltak som gjør det mulig å realisere satsingen fullt ut. Dette for å unngå at man opprettholder en situasjon med stor andel ufaglærte lærere i skolen fordi disse ikke kvalifiserer for opptak til utdanning. Vi ønsker å understreke at vilkår for gjennomføring av satsingen i henhold til intensjonen er et politisk ansvar. Til tross for overgangsordninger må vi være forberedt på en midlertidig nedgang i antall kvalifiserte søkere. **Vi ser behov for midlertidige kvalifiseringstiltak i denne perioden, som vil sikre rekruttering i den kritiske fasen før omfanget av kvalifiserte søkere kommer opp på et akseptabelt nivå. I tillegg må pågående rekrutteringssatsinger videreføres. Oppmerksomheten må i denne fasen særlig rettes mot utdanningsinstitusjoner i distriktene.**

Profesjonsfag

NRLU støtter tanken om et integrerende profesjonsfag, og ser at dette også kan være et samlende element på tvers av de ulike lærerutdanningene. Vi mener at begrepet profesjonsfag er beskrevet uklart flere steder. **For at profesjonsfaget skal kunne fungere som et identitetsskapende og samlende element for utdanningene, bør læringsutbyttebeskrivelsene i faget samordnes bedre på tvers av utdanningene.**

Praksis

NRLU mener at det må presiseres i forskriftene for de flerårige utdanningene at omfanget av praksisopplæring om angis i arbeidsdager i skole/bedrift. Dette er for å sikre at studentene møter ulike sider av skolens virksomhet, og ulike profesjonsrelevante problemstillinger. Dette bør komme frem i forskriften. Vi viser her også til høringsuttalelse fra NSO.

Startpunkt

NRLU støtter de foreslåtte tidspunktene for implementering av nye rammeplaner og vektlegger hensynet til studentenes mulighet for å planlegge sitt studieløp. Det er en diskrepans mellom §6 og §3 i forslag til rammeplan for PPU. Opptakskravet om masterutdanning og to fag gjelder fra 2018, mens rammeplanens struktur baseres på tofaglighet og masterfordypning allerede fra implementeringstidspunktet i 2013. **Vi ber departementet utrede konsekvensene av dette.**

Trinn

NRLU støtter i hovedsak forslag om trinnetting, men ønsker at det åpnes for unntaksordninger for kunstoffagene.

Læringsutbyttebeskrivelser

Læringsutbyttebeskrivelsene for de ulike utdanningene bærer preg av at forslagene er utarbeidet av tre ulike rammeplangrupper som bare til en viss grad har hatt mulighet til samordning av begrepsbruk. NRLU etterlyser større samsvar mellom læringsutbyttebeskrivelsene i de fem forskriftene. Det er visse ting vi ser på som viktig når det gjelder å sikre kunnskapen, ferdigheten og den generelle kompetansen til kandidater fra all lærerutdanning, og som har betydning for en felles profesjonsidentitet og studenters forståelse av sin egen profesjon som lærer. På dette punktet slutter vi oss til begrunnelsen som er gitt i høringsuttalelsen fra NSO. **Vi anbefaler en gjennomgang av læringsutbyttebeskrivelsene på tvers av rammeplanene for å få til en mer omforent begrepsbruk og for å sikre helhet og ivaretagelse av kvaliteter som bør kjennetegne norske lærere.** Her kan man også se til utformingen av rammeplaner for barnehage- og grunnskolelærerutdanning.

Nivå i kvalifikasjonsrammeverket

Innledningsvis i læringsutbyttebeskrivelsene for lektorutdanning og PPU vises det til nivå i kvalifikasjonsrammeverket som beskrivelsene skal imøtekomme. Vi finner ikke tilsvarende referanser for de tre andre utdanningene, men forutsetter at disse innplasseres i nivå 6. Læringsutbyttebeskrivelsene for lektorutdanningen skal imøtekomme nivå 7 i kvalifikasjonsrammeverket, mens læringsutbyttebeskrivelser for PPU skal være formulert med utgangspunkt i nivå 6 og 7. For lektorprogrammet foregår 60% på bachelornivå og 40% på masternivå. På samme måte skal profesjonsfaget i denne utdanningen ligge på begge nivåer. **Vi understreker at dette er viktig for å oppnå en reelt integrert utdanning.** Fordi innplassering i kvalifikasjonsrammeverket viser til forventet læringsutbytte etter *fullført* utdanning, er det likevel relevant med innplassering av lektorutdanningen i nivå 7. For PPU-kandidaten som tas opp på

grunnlag av mastergrad, må man også kunne forvente et læringsutbytte fra PPU på nivå 7 ved fullført utdanning. For PPU-kandidaten som er tatt opp på grunnlag av bachelorgrad, som unntaksordning, må studiet møte nivå 6. Forutsatt en differensiering i opptakskrav, må det etter vår oppfatning også inn en differensiering i krav til læringsutbytte.

Forskning, vitenskapelig arbeid og kunstnerisk utviklingsarbeid

Ut fra kvalifikasjonsrammeverket, nivå 6, skal bachelorkandidaten kjenne til forsknings- og utviklingsarbeid innenfor fagområdet og anvende faglig kunnskap og relevante resultater fra forsknings- og utviklingsarbeid. Dette er formuleringer som gjenfinnes i læringsutbyttebeskrivelsene for yrkesfaglærerutdanning, PPUY og faglærerutdanning.

I følge kvalifikasjonsrammeverket for nivå 7 skal kandidaten ha inngående kunnskap i fagområdets kunstfaglige eller vitenskapelige teori og metoder, kunne bruke relevante metoder for forskning og/eller kunstnerisk og faglig utviklingsarbeid og kunne gjennomføre et selvstendig faglig forsknings- eller utviklingsprosjekt. Læringsutbyttebeskrivelsen for lektorutdanning tar opp dette perspektivet og sier blant annet at *kandidaten skal ha inngående kunnskap om vitenskapelige problemstillinger, forskningsteorier og metoder i faglige, pedagogiske og fagdidaktiske spørsmål*. **Begrepet kunstnerisk utviklingsarbeid er fraværende i forslaget til rammeplan for lektorutdanning og må tas inn her.**

I læringsutbyttebeskrivelsen for PPU er begreper knyttet til vitenskapelig arbeid, kunstnerisk utviklingsarbeid og forskning helt fraværende. Dette til tross for at utdanningen i henhold til forslaget skal møte både nivå 6 og 7 i kvalifikasjonsrammeverket. **Kunnskap og ferdigheter knyttet til forskning, vitenskapelig arbeid og kunstnerisk utviklingsarbeid må inn i forskrift for PPU.**

Ledelse

I faglærerutdanningen er *kunnskap* om klasseledelse et forventet læringsutbytte. For de andre utdanningene gjenfinnes ledelse av undervisning som en *ferdighet*. Klasseledelse er et satsingsområde i Stortingsmelding 22 (2010-2011) Motivasjon – Mestring – Muligheter, Ungdomstrinnet. **Vi mener at kunnskap og ferdigheter knyttet til klasseledelse bør inn i læringsutbyttebeskrivelsene for alle skolerettede lærerutdanninger.** Uansett bør forskriftene samsvare på dette punktet.

Faglige og didaktiske aspekter

For fire av utdanningene, også PPUY, heter det i forslaget at kandidaten skal ha kunnskap om fag/yrkesfag. For PPU finner vi ikke kunnskap om fag som et mål. Her vises det til kunnskap om fagdidaktikk, læringsstrategier, ungdomskultur, mandat og plandokumenter, men ikke til fagkompetanse. Dette henger sammen med at det ikke inngår fagstudier i PPU. Kompetanse i fag utgjør forkunnskapskrav for opptak til PPU. Kandidaten skal ha tilegnet seg fagkunnskapen forut for opptak, og slik kunnskap er en forutsetning for at kandidaten kan ha et tilfredsstillende læringsutbytte fra PPU. Det er ikke mulig å gjennomføre praktisk-pedagogisk utdanning uten å bruke fagkunnskapen aktivt. I praksisvurderingen i PPU legges både praktisk læredyktighet og fagkunnskap til grunn, og det gir ikke mening å isolere forventet læringsutbytte til å gjelde kunnskap, ferdigheter og kompetanse i didaktikk. **Sluttkompetansen fra PPU må omfatte kunnskap om fag, og vi mener dette må inn i læringsutbyttebeskrivelsen, slik som for PPUY.**

Under generell kompetanse i læringsutbyttebeskrivelsen for lektorutdanningen står det at *kandidaten kan formidle og kommunisere faglige problemstillinger knyttet til profesjonsutøvelsen på et faglig avansert nivå*. For PPU står det at *kandidaten kan formidle pedagogiske og fagdidaktiske problemstillinger på et avansert nivå*. Vi mener at det ikke er nødvendig med differensierte beskrivelser for de to utdanningene på dette punktet. Selv om det ikke inngår fagstudier i PPU, må vi, som nevnt over, forvente at PPU-kandidaten trekker sin fagkunnskap inn i utdanningen og anvender den der. Vi mener at den faglig-pedagogiske sluttkompetansen til kandidaten fra lektorprogrammet og PPU-kandidaten bør være tilsvarende. **Vi finner differensieringen mellom lektorutdanning og PPU unødvendig abstraherende og problematisert, og anbefaler større samsvar i ovennevnte formuleringer.**

Entreprenørskap og innovasjon

Innovasjon/nytenkning gjenfinnes i beskrivelser for generell kompetanse for alle utdanninger bortsett fra PPU. Entreprenørskap er også utelatt i lektorutdanningen, men finnes i beskrivelsene for YFL, PPUY og faglærerutdanning. **Pedagogisk entreprenørskap og innovasjon er relevant for både alle lærerutdanninger. Læringsutbyttebeskrivelsene for PPU og lektorutdanning må også gjenspeile dette.**

Dannelse

I rammeplanene for lektorutdanning, PPUY og yrkesfaglærerutdanning er det et mål i §1 at utdanningene skal sikre at kandidatene kan videreutvikle skolen som en institusjon for læring og dannelse i et demokratisk samfunn. Disse begrepene er fraværende i rammeplan for faglærerutdanning og PPU.

Å kunne bidra til at elevene/lærlingene kan reflektere over egen læring, er beskrevet som et forventet læringsutbytte under ferdigheter de foreliggende utkastene. For lektorutdanning og PPU er *refleksjon over egen faglig(e) utvikling* tilføyd. Å stimulere til elevens egenrefleksjon er å bidra til elevens dannelse. I forskrift for grunnskolelærerutdanningene inngår det som en generell kompetanse å kunne stimulere til elevens demokratiforståelse. Dette er også et dannelsesaspekt. Studentens egen dannelse er berørt under generell kompetanse for lektorutdanning og PPU som evne til kritisk refleksjon over egen profesjon. Evne til å analysere eget behov for kompetanseheving og videreutvikle egen kompetanse/behov for kompetanseheving er også nevnt under generell kompetanse i rammeplanene for YFL og PPUY. Vi kan imidlertid ikke finne dette aspektet i beskrivelsene for faglærerutdanning. Dannelsesperspektivet må sterkere inn i faglærerutdanning, både hva angår evne til kritisk refleksjon hos elev og student og demokrati og medborgerskap. **Det bør vurderes om demokrati og medborgerskap bør vektlegges sterkere i samtlige forskrifter.**

Vi etterlyser også begrepet bærekraftig utvikling. Vi viser i den forbindelse til Kunnskapsdepartementets *Kunnskap for en felles framtid - revidert strategi for utdanning for bærekraftig utvikling 2012-2015*. Med bærekraftig utvikling mener vi en utvikling som ivaretar dagens behov, uten å ødelegge mulighetene for kommende generasjoner til å dekke sine behov. I Kunnskapsdepartementets strategi heter det: *Norge skal ha et utdanningssystem som bidrar til bærekraftig utvikling lokalt og globalt*. **Vi mener begrepet bærekraftig utvikling må inkluderes i alle forskriftsutkastene.**

Diverse aspekter

Kunnskap om opplæringen, yrkesutøvelsen, skolen og fagene i et historisk perspektiv gjenfinnes i læringsutbyttebeskrivelsene for YFL, PPUY og faglærerutdanning, men vi kan ikke finne dette perspektivet i PPU og lektorutdanning ut over *opplæringens verdigrunnlag*. **Dette er aspekter som må gjennomsyre alle utdanninger, og hvor beskrivelsene bør samsvare på tvers av utdanningene**

Minoritetsbegrepet er brukt i læringsutbyttebeskrivelser for YFL og PPUY, men dette finnes ikke i beskrivelsene for de andre utdanningene. I læringsutbyttebeskrivelsene for grunnskolelærerutdanning er det snakk om å kunne styrke internasjonale og flerkulturelle aspekter og forstå de samfunnsmessige perspektivene knyttet til teknologi- og medieutviklingen. Ingen av disse perspektivene er nevnt i læringsutbyttebeskrivelsene i de foreliggende utkastene.

Folkehelseaspektet er heller ikke inne i noen av utkastene. Vi overlater til KD å avgjøre om dette skal inn på forskriftsnivå, men mener at forskriftene må samsvare på disse punktene. **Beskrivelsene kan med fordel ordnes slik at de henger bedre sammen tematisk, og de mest overordnede punktene kommer først. Under *Kunnskap* mener vi for eksempel at kunnskapen som gjelder lovgrunnlag, formål og verdigrunnlag bør stå øverst.**

Forslag til forskrift om rammeplan for treårige faglærerutdanninger i praktiske og estetiske fag

KD ønsker andre opptakskrav for de treårige faglærerutdanningene i praktiske og estetiske fag enn de krav som gjelder for grunnskolelærerutdanningene. Det foreslås å fritta søkere for kravet 3 eller bedre i matematikk. Det innebærer at opptakskravet vil være minimum 35 skolepoeng og karakteren 3 eller bedre i norsk, og det er et spørsmål om det i slike tilfeller bør stilles andre tilleggskrav for opptak. KD skriver at denne saken vil bli vurdert i forbindelse med neste revisjon av opptaksforskriften. NRLU ønsker å gi sin uttalelse i forbindelse med denne revisjonen, etter en grundig diskusjon av det konkrete forslaget KD ønsker tilbakemelding på.

§1 Virkeområde og formål

Vi minner om at kunstnerisk utviklingsarbeid må nevnes sammen med forsknings- og erfaringsbaseringen.

I første avsnitt foreslår vi en omformulering for å tydeliggjøre forholdet mellom de ulike komponentene i utdanningen, herunder profesjonsfaget, og en tilføyelse. Dette vil også gi bedre samsvar med øvrige rammeplaner. Avsnittet blir da slik:

Forskriftens formål er å legge til rette for at utdanningsinstitusjonene tilbyr en faglærerutdanning i praktiske og estetiske fag, som er integreert, profesjonsrettet og forsknings- og erfaringsbasert, av høy faglig kvalitet og med helhet og sammenheng mellom profesjonsfag, fag og praksis.

Utdanningene må imøtekomme samfunnets og skolens behov og forholde seg til opplæringsloven og gjeldende læreplanverk for grunnopplæringen.

I forskriftsforslaget til yrkesfaglærerutdanningen står følgende: *Utdanningen skal sikre at kandidatene kan videreutvikle skolen som en institusjon for læring og dannelse i et demokratisk samfunn. Vi mener at denne setningen også bør innarbeides for faglærerutdanningene. Videre mener vi at også kulturskolen spesifikt må nevnes her.*

Den siste setningen kan med fordel endres noe, slik at den er mer i overensstemmelse med de andre forskriftsforslagene. I tråd med ønsket om harmonisering foreslår vi følgende tekst:

Faglærerutdanningene skal sikre at kandidatene kan ivareta opplæring om samiske forhold og har kunnskap om samiske barn og unges rett til opplæring i tråd med opplæringsloven og gjeldende læreplanverk for trinn 8-13.

På bakgrunn av den faglige profilen for disse utdanningene, og for å ivareta behovet for fagkompetansen på alle trinn i grunnopplæringen og kulturskolen, **mener NRLU at det bør åpnes for faglærerutdanninger som gir kompetanse for undervisning på alle trinn i grunnopplæringen, det vil si for trinnene 1-13 og for kulturskolen.** Samtidig ser vi at en treårig faglærerutdanning neppe gir tilstrekkelig kompetanse for undervisning i fag i videregående opplæring.

§2 Læringsutbytte

Vi er kjent med at man har landet på formuleringen *fundament for arbeid i skolen* etter at arbeidet med læringsutbyttebeskrivelsene har blitt avsluttet. Beskrivelsene bærer preg av at de er utarbeidet

med sikte på utdanning rettet mot trinn 8-13, og må nå tilpasses at utdanningen skal kunne kvalifisere for hele løpet, trinnene 1-13.

Kunnskap

Dersom det åpnes for at faglærerutdanningene skal kunne kvalifisere for tilsetting på trinn 1-13, må også barn nevnes i de tilfellene der ungdom nevnes. Kunstnerisk utviklingsarbeid må inn. Vi foreslår følgende endring i nest siste og siste punkt:

Kandidaten (...)

- **har kunnskap om barn- og unges oppvekstmiljø, barne- og ungdomskultur, identitets- og livsløpsutvikling**
- **kjenner til nasjonalt og internasjonalt forsknings- og utviklingsarbeid, og kunstnerisk utviklingsarbeid, med relevans for lærerprofesjonen og de praktiske og estetiske fagene, og kan oppdatere sin kunnskap innenfor fagområdet**

Ferdigheter

Kunstnerisk utviklingsarbeid må tas inn også her. Videre mener vi det er viktig at studentene også lærer å begrunne, lede og vurdere undervisning. Første punkt blir da slik:

Kandidaten

- **kan, med utgangspunkt i styringsdokumenter og forsknings- og erfaringsbasert kunnskap og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid, planlegge, begrunne, gjennomføre, lede, vurdere og reflektere over undervisning, selvstendig og i samarbeid med andre**

I det siste punktet må kunstnerisk utviklingsarbeid inn. Vi mener også at punktet er for konkret når det skrives *belyser en problemstilling*. Punktet blir da slik:

- **kan finne, vurdere, bruke og henvise til relevant forsknings- og utviklingsarbeid, kunstnerisk utviklingsarbeid og annet aktuelt fagstoff, og framstille dette på en god måte**

Generell kompetanse

Vi foreslår at *faglige og pedagogiske miljø* i det første punktet strykes. Vi mener at utvikling av skolen bør ses noe videre, og foreslår at det bare står at studenten skal kunne bidra til et profesjonelt fellesskap og til utvikling av skolen. Punktet blir da slik:

Kandidaten

- **har innsikt i relevante fag- og profesjonsetiske problemstillinger og kan bidra i et profesjonelt fellesskap og til utvikling av skolen**

Setningen i punkt tre, som gjelder innovasjon og nytenkning, er litt tung. Vi foreslår at formuleringen som er brukt i yrkesfaglærerutdanningen, settes inn:

- **kan legge til rette for entreprenørskap, nytenkning og innovasjon, og for at lokalt arbeids-, samfunns- og kulturliv involveres i opplæringen**

Vi synes også formuleringen i punkt 4, som gjelder hjem-skolesamarbeid, er litt tung og unødvendig detaljert. Vi foreslår at denne byttes ut med formuleringen som står for yrkesfaglærerutdanningen:

- **kan bygge gode relasjoner til foresatte og andre aktuelle samarbeidspartnere**

§ 3 Struktur og innhold for faglærerutdanning

Profesjonsfaget

I § 1 i forskriftsutkastet står det at *institusjonene skal legge til rette for integrerte faglærerutdanninger*. Profesjonsfaget er omtalt kort i §3: *profesjonsfaget skal ivareta sammenhengen mellom praktiske og estetiske fagområder, pedagogikk, fagdidaktikk og praksisopplæring. I profesjonsfaget inngår også vitenskapsteori og metode.*

Vi mener at alle deler av utdanningen har et integrerende ansvar, men at det gis et særlig ansvar til profesjonsfaget på dette området. Teksten i tredje avsnitt, *profesjonsfaget skal*, foreslås endret slik:

Profesjonsfaget får eller gis et særlig ansvar for å ivareta sammenhengen (...)

Vi mener ellers at omtalen av profesjonsfaget med fordel kan bygges ut, og viser også her til forslag til forskrift for yrkesfaglærere:

Faget skal danne den lærerfaglige plattformen i utdanningen, være praktisk rettet, være et verdi- og dannelsesfag og gi studentene en felles identitet som lærer i skolen og i kulturskolen.

Profesjonsfaget skal bidra til kunnskap om mangfoldet i elevenes bakgrunn og faglige forutsetninger, og bidra til at studentene utvikler kompetanse om barn og unges utvikling, læring og om barne- og ungdomskultur.

Forslag til forskrift for yrkesfaglærerutdanning for trinn 8-13

NRLU mener at forskriftsforslaget ivaretar profesjonsfokuset og krav til kvalitet i utdanningene på en god og tydelig måte. Vi mener også at kravene er samstemte med krav i kvalifikasjonsrammeverkets nivå 6, gjeldende for bachelorgrader.

Vi imøteser arbeidet med å utrede en nasjonal ordning for realkompetansevurdering. Vi bidrar gjerne i diskusjonen om innholdet i en slik ordning og hvordan den best kan iverksettes og gjennomføres.

Det er viktig at yrkesfaglærerutdanningen kan bygges videre til et mastergradsløp for de kandidater som ønsker det.

§1 Virkeområde og formål

Vi finner teksten i første avsnitt litt tung, og foreslår følgende endring, som ikke endrer innholdet:

Forskriftens formål er å legge til rette for at utdanningsinstitusjonene tilbyr en yrkesfaglærerutdanning for trinn 8-13, som er integrert, profesjonsrettet og forsknings- og erfaringsbasert, av høy faglig kvalitet og med helhet og sammenheng mellom profesjonsfag, yrkesfag og praksis. Utdanningen må imøtekomme samfunnets og skolens behov og skal forholde seg til opplæringsloven og gjeldende læreplanverk for grunnopplæringa.

§2 Læringsutbytte

Generell kompetanse

Vi foreslår en liten endring i punktet om entreprenørskap. Det endrer ikke innholdet, men vi mener det språklig er bedre å skrive:

Kandidaten

- **kan legge til rette for entreprenørskap, nytenkning og innovasjon, og at lokalt arbeids-, samfunns- og kulturliv involveres i opplæringen**

Videre synes vi at punktet som gjelder relasjoner til elever og lærlinger er unøddig detaljert, og foreslår at det som presiseres om minoriteter og manns- og kvinnedominerte miljøer, kuttet. Punktet lyder da:

- **kan bygge gode relasjoner til elever/lærlinger og skape konstruktive og inkluderende læringsmiljø**

I punktet som gjelder relasjoner til foresatte, mener vi at det ikke er nødvendig å presisere kommunisere og samarbeide, dette ligger allerede innbakt i bygge gode relasjoner. Punktet lyder da:

- **kan bygge gode relasjoner til foresatte og andre aktuelle samarbeidspartnere**

§3 Struktur og innhold i yrkesfaglærerutdanningen

Profesjonsfag

Setningen om at profesjonsfaget skal ivareta sammenhengen mellom profesjonsfag, yrkesfag og pedagogisk praksis i utdanningen og skal være gjennomgående i hele utdanningen, kan med fordel omformuleres. Vi mener at alle deler av utdanningen har et integrerende ansvar, men at det gis et

særlig ansvar til profesjonsfaget på dette området. At profesjonsfaget skal ivareta profesjonsfaget er en redundans, og siste forekomst foreslås tatt ut. Første setning i avsnittet foreslås endret slik:

Profesjonsfaget får eller gis et særlig ansvar for å ivareta sammenhengen mellom yrkesfag og pedagogisk praksis i utdanningen og skal være gjennomgående i hele utdanningen.

Praksis

Nasjonalt råd for lærerutdanning ønsker at det presiseres at en praksisdag er en arbeidsdag i skole/bedrift, slik at studentene også får erfaring med skolehverdagen utenom undervisningssituasjonen. Vi ønsker følgende presisering og tilføyelse i 2. avsnitt:

Omfanget av praksisopplæringen skal være minimum 130 arbeidsdager i skole og bedrift, fordelt med 70 dager veiledet yrkespedagogisk praksis (8.-13.trinn), og 60 dagers veiledet yrkesfaglig praksis knyttet til arbeidslivet.

Praksis skal sikre at studentene møter ulike deler av skolens og bedriftens virksomhet, mangfoldet av elever og ansatte, ulike profesjonsrelevante problemstillinger, og gjennom samarbeid og refleksjon utvikle egen profesjonsidentitet og kompetanse.

Utdanningsprogrammene i videregående opplæring er svært ulike når det gjelder antall yrker som er knyttet til hvert enkelt utdanningsprogram. **Vi ser derfor for oss at punktet om veiledet yrkespraksis tilpasses de forskjellige fagområdene og at det blir forskriftsfestet at det skal være fra 40 til 60 dagers yrkespraksis.** Omfanget må så vurderes i forhold til antall fagområder/yrker i utdanningsprogrammet

Vi foreslår at det tas inn en formulering om at minimum 50% av praksisopplæringen må være på et annet sted enn ved egen arbeidsplass. I en læringsprosess bør kandidatene møte andre miljø enn sin egen arbeidsplass, som de allerede kjenner. Dessuten vil vurdering av kandidatene lettere ha større legitimitet når denne ikke bare er foretatt av kollegaer og/eller leder på egen arbeidsplass.

§5 Fritaksbestemmelser

I diskusjoner har det hersket en viss tvil om kandidater som søker opptak til utdanningen både kan få fritak for tidligere avlagt PPU **og** få fritak på bakgrunn av realkompetansevurdering. Vi ber om at dette klargjøres i forskriften, og mener prinsipielt at det ikke bør være mulig å oppnå fritak for mer enn 60 studiepoeng i en treårig utdanning.

§6 Ikrafttreden og overgangsregler

NRLU mener det er et viktig og riktig grep som nå tas om yrkesfaglærerutdanningen. Vi støtter at den nye utdanningen starter opp så snart som mulig.

Forslag til forskrift for PPU for yrkesfag for trinn 8-13

Generelle kommentarer

Kunnskapsdepartementet foreslår at det fastsettes en egen forskrift om PPU for yrkesfag for trinn 8-13, der opptakskravet er 3-årig relevant bachelorutdanning. Det må åpnes for at en rekke bachelorutdanninger regnes som relevante og godkjennes for opptak til PPU for yrkesfag, for å ivareta kompetansebehovet i skolen. Konsekvensen av forslaget blir at kandidater med fagbrev kun skal vurderes for opptak til 3-årig yrkesfaglærerutdanning. NRLU vil gi sin klare tilslutning til forslaget, som vi mener vil gi en lærerutdanning av høyere kvalitet. Vi vil samtidig uttrykke vår bekymring for de kortsiktige konsekvensene dette forslaget vil kunne ha for rekrutteringen til utdanningen og mener det her kan være behov for en nasjonal satsing på midlertidige kvalifiseringstiltak.

Vi imøteser arbeidet med å utrede en nasjonal ordning for realkompetansevurdering. Vi bidrar gjerne i diskusjonen om innholdet i en slik ordning og hvordan den best kan iverksettes og gjennomføres.

§1 Virkeområde og formål

I forslaget heter det at *Forskriftens formål er å legge til rette for at utdanningsinstitusjonene tilbyr en praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag for trinn 8 – 13 som er profesjonsrettet og forsknings- og erfaringsbasert og av høy faglig kvalitet, og som er integrert og gir helhet og sammenheng mellom profesjonsfaget og praksis.* Selv om strukturen på praktisk-pedagogisk utdanning ligger nært opp til profesjonsfaget i de øvrige lærerutdanninger, omtales ikke profesjonsfaget i forskriftens §3, struktur og innhold. *Profesjonsfag* må etter vår oppfatning erstattes med *pedagogikk og yrkesdidaktikk* fordi studiet må sies å være en integrasjon av disse to komponentene og praksis. I tillegg må yrkesfag føyes til, jf. pkt 2 i læringsutbyttebeskrivelsene for kunnskap. Vi foreslår i tillegg mindre omskrivninger for å få enklere språk. Dette samsvarer også bedre med formuleringene i de andre rammeplanutkastene. Avsnittet blir da som følger:

Forskriftens formål er å legge til rette for at utdanningsinstitusjonene tilbyr en praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag for trinn 8-13, som er integrert, profesjonsrettet og forsknings- og erfaringsbasert, av høy faglig kvalitet, og med helhet og sammenheng mellom yrkesfag, pedagogikk, yrkesdidaktikk og praksis. Utdanningen må imøtekomme samfunnets og skolens behov og skal forholde seg til opplæringsloven og gjeldende læreplanverk for grunnopplæringa.

§2 Læringsutbytte

Generell kompetanse

Vi foreslår følgende språklige endring, som ikke endrer innholdet:

Kandidaten

- kan legge til rette for **entreprenørskap, nytenkning og innovasjon, og at lokalt arbeids-, samfunns- og kulturliv involveres i opplæringen**

Punktene som omhandler relasjonsbygging er identiske med det som står for yrkesfaglærerutdanningen. **Vi foreslår samme endring for PPUY som for yrkesfaglærerutdanningen**

§3 Struktur og innhold

Det bør presiseres, slik det gjøres for forskriftsforslaget for PPU, at praksis skal inngå som en integrert del av pedagogikk og fagdidaktikk.

Praksisopplæringens omfang og organisering

Nasjonalt råd for lærerutdanning ønsker at det presiseres at en praksisdag er en arbeidsdag, slik at studentene også får erfaring med skolehverdagen utenom undervisningssituasjonen. Vi ønsker følgende presisering og tilføyelse i 2. avsnitt:

Omfanget av praksisopplæringen skal være 60 arbeidsdager i skole (trinn 8-13), og bedrift.

Praksis skal sikre at studentene møter ulike deler av skolens/bedriftens virksomhet, mangfoldet av elever og ansatte, ulike profesjonsrelevante problemstillinger, og gjennom samarbeid og refleksjon utvikle egen profesjonsidentitet og kompetanse.

Vi foreslår at det tas inn en formulering om at minimum 50% av praksisopplæringen må foregå et annet sted enn egen arbeidsplass. I en læringsprosess bør kandidatene møte andre miljø enn sin egen arbeidsplass, som de allerede kjenner. Dessuten vil vurdering av kandidatene lettere ha større legitimitet når denne ikke bare er foretatt av kollegaer og/eller leder på egen arbeidsplass. Her kan det være behov for unntaksordninger som er betinget av geografi og lokale rammer.

§5 Opptak

NRLU støtter de skjerpede opptakskravene, og mener disse vil gi lærerutdanning av høyere kvalitet og mer kompetente lærerne. Samtidig uttrykker mange usikkerhet over realismen i forslaget, og frykter at vi får større problemer med rekruttering til utdanninger som allerede sliter med å fylle opp studieplassene. Vi mener at det varslede arbeidet med å tilby yrkesfaglærerutdanninger i flere regioner og utvikle mer fleksible utdanningsløp vil motvirke en slik rekrutteringssvikt.

§7 Ikrafttreden og overgangsregler

Vi støtter det fremlagte forslaget.

Forslag om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning for trinn 8-13

§1 Virkeområde og formål

I forslaget heter det at *utdanningen skal ha sammenheng mellom profesjonsfag, pedagogikk, fagdidaktikk og praksisopplæring*. Selv om strukturen på praktisk-pedagogisk utdanning ligger nært opp til profesjonsfaget i de øvrige lærerutdanninger, omtales ikke profesjonsfaget i forskriftens §3, struktur og innhold. *Profesjonsfag* må etter vår oppfatning erstattes med *fagstudier* for å tydeliggjøre behovet for profesjonsretting av alle fag som inngår i lærerutdanning. I forskriftsforslaget til lektorutdanning står det også at utdanningen må imøtekomme samfunnets og skolens behov. Dette er like relevant for PPU, ikke minst ut fra argumentasjonen om at kandidatene bør ha to fag med tanke på tilsetning.

Vi foreslår at avsnitt 2 endres slik:

Forskriftens formål er å legge til rette for at utdanningsinstitusjonene tilbyr en praktisk-pedagogisk utdanning for trinn 8-13 som er integrert, profesjonsrettet og forsknings- og erfaringsbasert, av høy faglig kvalitet og med helhet og sammenheng mellom fagstudier, pedagogikk, fagdidaktikk og praksisopplæring. Utdanningen må imøtekomme samfunnets og skolens behov og skal forholde seg til opplæringsloven og gjeldende læreplaner for grunnopplæringen.

§2 Læringsutbytte

Som vist innledningsvis er læringsutbyttebeskrivelsene for denne forskriften snever sammenliknet med lektorutdanning og PPUY. Beskrivelsene kan i større grad ta opp i seg faglig kompetanse og kunnskap og ferdigheter knyttet til forskning, vitenskapelig arbeid og metode og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid. Som nevnt finner vi differensieringen mellom lektorutdanning og PPU unødvendig abstraherende og problematisert, og **anbefaler større samsvar i formuleringene som gjelder fagkompetanse.**

Kunnskap

Som nevnt er fagkunnskap fraværende i disse beskrivelsene. Dette kan begrunnes juridisk med at kandidaten ikke kan prøves i annet enn pensum for utdanningen. Likevel må en forutsette at kandidaten har de forkunnskaper som danner grunnlag for opptak til utdanningen. Hensikten med PPU er blant annet å lære å videreformidle fagkunnskapen. Alle utdanninger i lærerutdanningsreformen skal være integrerte, og en praktisk-pedagogisk utdanning som ikke integrerer fagkunnskap gir ikke mening. Sluttproduktet fra en lærerutdanning må være en integrert helhet, og ikke didaktiske kompetanser isolert fra den sammenhengen disse skal opptre i. Vi anbefaler at KD vurderer om læringsutbyttebeskrivelsene gjennomgående bør samsvare bedre med beskrivelsene for lektorutdanning. Konkret foreslår vi at første punkt endres slik:

Kandidaten

- **har inngående faglig, fagdidaktisk og pedagogisk kunnskap rettet mot trinn 8-13**

§3 Struktur og innhold

Nasjonalt råd for lærerutdanning støtter forslag til struktur og innhold, men ønsker at det presiseres at en praksisdag er en arbeidsdag, slik at studentene også får erfaring med skolehverdagen utenom undervisningssituasjonen. Rådet gir tilslutning til at studentene skal ha praksis både på

ungdomsskole og i videregående opplæring og at studenter som er tilsatt i skolen må ha minimum 50 % av praksis på annen skole enn egen arbeidsplass. I utkastet sies det også at studenter med fagbakgrunn i fellesfagene i videregående opplæring skal møte elever på ulike studieprogrammer i løpet av praksisopplæringen. Korrekt begrepsbruk her er for øvrig utdanningsprogram og ikke studieprogram. Rådet slutter seg ellers til at studentene skal møte elever i ulike løp, men ser at det kan være behov for unntaksordninger for fag som ikke gis som undervisningsfag i grunnskolen. Det er likevel ikke gitt at unntaksordninger *må* tre i kraft selv om studentens fagkompetanse ikke samsvarer helt med undervisningsfaget på angitte trinn. Det er nødvendig at lærere i skolen har kunnskap om andre nivåer enn de er tilsatt på og om *overgangene mellom nivåene*.

Vi ønsker en tilføyelse om at studentene også må møte ulike sider av skolens virksomhet og ulike profesjonsrelevante problemstillinger.

Konkret foreslår vi følgende endringer:

Strekpunkt 3:

- **Minst 60 arbeidsdager praksis i skolen som inngår som en integrert del av pedagogikk og fagdidaktikk**

Tilføyelse til 3. avsnitt:

Praksis skal sikre at studentene møter ulike deler av skolens virksomhet, mangfoldet av elever og ansatte, ulike profesjonsrelevante problemstillinger, og gjennom samarbeid og refleksjon utvikle egen profesjonsidentitet og kompetanse.

Siste avsnitt:

Studenter med fagbakgrunn i fellesfagene i videregående opplæring skal møte elever på ulike utdanningsprogrammer i løpet av praksisopplæringen.

§5 Praksisopplæring

I utkast til forskrift heter det at *Utdanning som kan gi grunnlag for fritak i den obligatoriske delen må omfatte praksisopplæring*. Det er uklart for oss hva som menes med den obligatoriske delen i denne sammenhengen. Vi spør om det er pedagogikkdelen som er obligatorisk, siden fagdidaktiske emner utgjør en variabel i utdanningen, og om det i så fall er logisk å knytte praksisopplæring til pedagogikkfaget som ikke er et undervisningsfag. I allmennlærerutdanningen var praksiskravet ved innpassing og fritak knyttet til undervisningsfag, ikke til andre skolerrelevante fag. Det er imidlertid ikke klart for oss hva som menes med formuleringen i forslaget.

§6 Opptakskrav

Krav om mastergrad

NRLU mener at mastergrad i fremtiden må være hovedmodell for all lærerutdanning. Intensjonen om lærerutdanning på masternivå motiveres ut fra en overbevisning om langsiktige gevinster både for skole og lærerutdanning, dokumentert i internasjonal forskning. Levekårsundersøkelsen viser at ungdom tar lengre utdanning enn tidligere, og at morgendagens samfunn vil ha et høyere utdanningsnivå. Vi må sikre at PPU ikke blir en snarvei inn i lærerutdanning, med lavere krav enn for andre lærerutdanninger. Å kreve mastergrad for opptak til PPU er i tråd med utviklingen i samfunnet

og møter konkrete behov for høyere kompetanse i skolen. I prosessen mot dette må en være seg bevisst at en omlegging kan ha konsekvenser som sektoren, i et kortere perspektiv, ikke synes tjent med. Det er derfor nødvendig med unntaksordninger som kan være gyldige i en overgangsperiode og i noen tilfeller også ut over dette. For å realisere målet, må man forvente en kritisk fase med færre kvalifiserte søkere. Det vil i denne perioden være behov for særskilte, midlertidige kvalifiseringstiltak.

I diskusjonen innad i NRLU har det vært nevnt at krav om mastergrad for opptak til PPU kan berøre institusjonene ulikt. Man forventer at de best kvalifiserte søkerne primært vil gå til de større byene, noe som kan innebære at institusjonene i distriktene blir fratatt søkergrunnlaget. Det er imidlertid ikke sagt at lavere opptakskrav til PPU vil bidra til å utjevne forskjellene mellom sentrumsnære områder og distrikt. Ved å gå bort fra tanken om mastergrad for opptak til PPU, risikerer vi at søkere med mastergrad fortsatt vil gå til de store byene, mens distriktene hovedsakelig får søkere med bachelorgrad. Dette vil i neste omgang resultere i en ubalanse i kompetansenivået – en situasjon som må unngås.

Mye taler imidlertid for at økte opptakskrav i en periode også vil føre til redusert søkergrunnlag også til institusjonene i de store byene. Dette indikerer at rekrutteringsproblemer som følge av økte krav, er av nasjonal og ikke utelukkende distriktpolitisk betydning. **Vi mener at problemer knyttet til kvalifisering til lærerutdanning og behov for kompetanseheving i skolen er faktorer som ikke skal styre lærerutdanningens nivå og utforming. Dette ansvarsforholdet bør isoleres fra rammeplandiskusjonen og plasseres et annet sted.** I dag er rekruttering til lærerutdanning egne nasjonal- og regionalpolitiske satsingsområder og det settes inn betydelige ressurser til dette i kampanjene GNIST og GLØD. Vi ser på videreføring av disse satsingene som svært viktig, og mener at midlertidige tiltak for å kvalifisere ufaglærte lærere og søkere med for lav kompetanse må inngå her. Slik kan man også unngå at situasjonen med et stort antall ufaglærte lærere i skolen blir videreført.

Nasjonalt råd for lærerutdanning støtter krav om masterutdanning for opptak til PPU, med mener det skal åpnes for unntaksordninger dersom fagene i grunnutdanningen er av en karakter som gjør dette kravet uhensiktsmessig. Dette må formuleres i forskriften slik at det åpnes for justering uten forskriftsendring.

NRLU foreslår at det settes inn nasjonale, midlertidige kvalifiseringstiltak som vil sikre rekruttering i den kritiske fasen før omfanget av kvalifiserte søkere kommer opp på et akseptabelt nivå. Oppmerksomheten må i denne fasen særlig rettes mot utdanningsinstitusjoner i distriktene.

Krav om to undervisningsfag

Det er et viktig prinsipp at den utdanningen vi tilbyr studentene, i så stor grad som mulig møter et reelt behov i samfunn og arbeidsliv. Normalt vil kompetansebehovet i norsk skole tilsa at det vil være mer interessant for en skoleeier å ansette en flerfagslærer enn en lærer med ett undervisningsfag. Særlig i distriktene er behovet for flerfaglige lærere stort. Samtidig er det eksempler på fag der en solid enfaglig fordypning kan være hensiktsmessig. Dette vil eksempelvis kunne gjelde praktiske fag, estetiske fag og enkelte språkfag. Vi ser derfor at det kan være behov for unntaksordninger fra kravet om to fag.

Nasjonalt råd for lærerutdanning støtter forslaget om krav om to undervisningsfag som hovedvei for opptak til PPU, for å møte skolens behov. Der det er fag som har en annen logikk eller rettes mot

andre skoleslag, som kulturskolen, kan det være hensiktsmessig med unntaksordninger. Dette må formuleres i forskriften slik at det åpnes for justering uten forskriftsendring.

Vi ser imidlertid et potensielt overgangsproblem knyttet til forholdet mellom opptakskrav §6, som implementeres i 2018, og krav om to undervisningsfag, hvorav det ene på masternivå, §3, som implementeres i 2013. Er det tenkt slik at §6 skal overstyre §3, og at krav i §3 som kan knyttes til høyere opptakskrav, ikke trer i kraft før 2018? I så fall bør det kanskje tydeliggjøres i forskriften eller i merknader til denne.

Karakter C som opptakskrav

Karakterkrav for opptak til PPU er i tråd med prinsippet om karakterkrav til annen lærerutdanning. I den grad karakternivået ved universiteter og høyskoler ikke er sammenliknbar, er dette en sak for seg som man må forsøke å løse på nasjonalt nivå. Et reelt problem er det at noen av utdanningene ikke vurderes med bokstavkarakterer, men med bestått/ikke bestått. Det kan diskuteres om det er fornuftig og realiserbart å innføre tre ulike typer av opptakskriterier i samme operasjon. Dersom mastergrad blir opptakskrav til PPU, er gjennomført grad et kvalitetskriterium i seg selv, og tilleggskrav i form av karaktergrense kan synes mindre nødvendig. Spørsmålet om karakterkrav kan være mer aktuelt når bachelorgrad legges til grunn for opptak. Det er kompliserende at de utdanningene der det kan være aktuelt med unntaksordninger, både for kravet om mastergrad og kravet om tofaglighet, også i stor grad vurderes med bestått/ikke bestått.

Kvalifisering for trinn 8-13

Nasjonalt råd for lærerutdanning støtter forslaget om at PPU i regelen skal kvalifisere for trinn 8-13 i grunnopplæringen. Det må imidlertid åpnes for unntaksordninger for kunstfagene, noe som henger sammen med flere forhold. Kunstfaglærere må i større grad basere seg på kombinerte stillinger, noe som fordrer større didaktisk bredde med tanke på både skoleslag og aldersgrupper. Flere av kunstfagene er ikke undervisningsfag i skolen. Dette er ikke ensbetydende med at de ikke er skolerelevante. De kan imidlertid ha relevans for aktiviteter og tilbud på tvers av skoleslag og trinndeling. Kulturskolen er en relevant arbeidsplass.

Forskrift om rammeplan for lektorutdanning for trinn 8-13

Nasjonalt råd for lærerutdanning støtter at det nå utarbeides en forskrift om rammeplan for lektorutdanning, og understreker at det er viktig at utdanningen er reelt integrert.

§1 Virkeområde og formål

Vektlegging av integreringsaspektet i utdanningen må understrekes også under dette punktet. Formuleringen i forslag til rammeplan for PPU om *sammenheng mellom profesjonsfag, pedagogikk, fagdidaktikk og praksisopplæring*, kan med fordel omformuleres og tas inn her. Forholdet mellom profesjonsfag, pedagogikk og fagdidaktikk synes noe uklart her fordi de to siste inngår i profesjonsfaget. Vi mener at profesjonsfaget spiller en viktig rolle som et integrerende element i utdanningen, og at sammenhengen mellom profesjonsfag og fagstudier må tydeliggjøres. Vi viser også til Stortingsmelding 11 (2008-2009). Læreren – Rollen og utdanningen, og vektlegging av fagstudiet i lærerutdanning som et *didaktisk fag*, til forskjell fra disiplin-faget. Vi foreslår at avsnitt 2 endres slik:

Forskriftens formål er å legge til rette for at utdanningsinstitusjonene tilbyr en lektorutdanning for trinn 8 – 13 som er integrert, profesjonsrettet, forsknings- og erfaringsbasert og av høy faglig kvalitet og med med helhet og sammenheng mellom profesjonsfag, fagstudier og praksis. Utdanningen må imøtekomme samfunnets og skolens behov og skal forholde seg til opplæringsloven og gjeldende læreplanverk for grunnopplæringen.

§2 Læringsutbytte

Vi finner differensieringen mellom lektorutdanning og PPU unødvendig abstrakt og problematisert, og anbefaler større samsvar i læringsutbyttebeskrivelsene. Vi har ingen konkrete endringsforslag til læringsutbyttebeskrivelsene for lektorutdanning, men viser til synspunkter innledningsvis om behov for bedre samsvar og helhet mellom beskrivelsene for de ulike utdanningene.

§3 Struktur og innhold

Nasjonalt råd for lærerutdanning støtter benevnelsen *profesjonsfag*, og understreker at dette må være reelt integrerende. Vi mener det er viktig at studentene får befatning med profesjonsfaget tidlig i utdanningen slik at de får en identitet som lærerstudenter fra første stund. Vi må unngå en situasjon der studentene faller fra fordi de opplever seg som fagstudenter og ikke lærerstudenter. Dette skal et integrerende profesjonsfag bidra til. For å oppnå en reell integrering, må profesjonsfaget også strekkes over flere år i utdanningen. I utkastet til forskrift står det at profesjonsfaget skal være både på nivå 6 og 7, noe som innebærer at deler av faget må tilbys både innenfor rammen av de tre første og de to siste år av utdanningen. Dette vil man oppnå ved å stille krav om at faget strekkes over minst fire av utdanningens fem år.

Nasjonalt råd for lærerutdanning foreslår følgende tilføyelse i 4. avsnitt, om profesjonsfaget:

Profesjonsfaget legges over fire år i utdanningen, og praksisopplæringen knyttes til faget.

I samme avsnitt står det følgende: *For institusjoner som integrerer fagdidaktikk i fag I eller fag II må antallet studiepoeng i fagene økes tilsvarende.* Vi forstår det slik at disse studiepoengene må flyttes fra profesjonsfaget. Konsekvensen av dette er at profesjonsfaget reduseres til 30 studiepoeng. Vi kan støtte dette i den grad en slik organisering innebærer en styrket integrering, men ser også en fare for

at det vil redusere profesjonsfagets mulighet for å være et integrerende og sammenbindende element.

Videre i avsnittet heter det at *Examen paedagogicum, eller tilsvarende, skal inngå som en del av profesjonsfaget*. Vi mener at det å definere pensumkrav på forskriftsnivå, er å gå i motsatt retning av utviklingen når rammeplanene i lærerutdanningsreformen ellers er blitt mer overordnede enn tidligere. Vi kan ikke se at de andre rammeplanutkastene går inn på innholdet i fagstudiene i utdanningen. Dette er slik vi ser det, noe som ev. må inn i de nasjonale retningslinjene. Det er dessuten ingen nasjonale krav om at forprøver skal inngå i en masterutdanning. En eventuell beslutning om å la ex.phil og ex.fac./ex.paed. inngå i lektorutdanningen, er opp til masterforskriften ved den enkelte institusjon. Å nedfelle et slikt krav i rammeplanen utfordrer institusjonenes autonomi. Et forskriftsfestet fagkrav blir absolutt, og vil også kunne ha utilsiktede konsekvenser for krav om fritak og innpassing.

Vi mener sterkt at formuleringen om Examen paedagogicum tas ut av forskriften, da den slik vi ser det, uttrykker et pensumkrav, som ikke hører hjemme her.

I sjette avsnitt heter det at *Utdanningsinstitusjonene skal legge til rette for internasjonal mobilitet og for internasjonale perspektiver i utdanningen*. Vi foreslår følgende endring:

Utdanningsinstitusjonene skal legge til rette for nasjonal og internasjonal mobilitet og for internasjonale perspektiver i utdanningen.

Praksis

NRLU ønsker at det presiseres at en praksisdag er en arbeidsdag, slik at studentene også får erfaring med skolehverdagen utenom undervisningssituasjonen. Vi ønsker følgende tilføyelse:

Praksis skal sikre at studentene møter ulike deler av skolens virksomhet, mangfoldet av elever og ansatte, ulike profesjonsrelevante problemstillinger, og gjennom samarbeid og refleksjon utvikle egen profesjonsidentitet og kompetanse.

Rådet gir tilslutning til at studentene skal ha praksis både på ungdomstrinnet og i videregående opplæring, men ser at det kan være behov for unntaksordninger for fag som ikke gis som undervisningsfag i grunnskolen. Det er likevel ikke gitt at unntaksordninger *må* tre i kraft selv om studentens fagkompetanse ikke samsvarer helt med undervisningsfaget på angitte trinn. Det er nødvendig at lærere i skolen har kunnskap om andre nivåer enn de er tilsatt på og om overgangene mellom nivåene.

§ 4 Nasjonale retningslinjer, kjennetegn og programplan

Vi støtter formuleringen om at institusjonene utarbeider programplaner for lektorutdanningen, da vi mener at dette kan være med å styrke integrasjonen i utdanningen.